

STOCKHOLMSKA DEKLARACIJA

Danes ima Evropa zadnjo priložnost,
da svoje kmetijstvo znova postavi na trdne temelje

Preambula

Mi, voditelji evropske kmetijske skupnosti, zbrani v Stockholmu na našem 12. kongresu, v prelomnem trenutku za Evropo in prihodnost njenega kmetijstva,

PONOSNI

da evropski kmetje in njihove kmetijske zadrage pridelujejo visokokakovostno hrano za vse potrošnike v Evropi in zunaj nje, ustvarjajo nepogrešljiva delovna mesta na podeželju ter predstavljajo hrbtenico živahnih podeželskih skupnosti;

ZAVEDAMO SE

da se Evropa sooča z globokimi geopolitičnimi, gospodarskimi in okoljskimi izzivi, od vojn in trgovinskih napetosti do podnebnih pretresov in skrajnih vremenskih pojavov;

ZASKRBLJENI

zaradi vse večjih pritiskov na evropsko kmetijstvo, ki izvirajo iz podnebnih sprememb, nihanj na trgih, naraščajočih stroškov vložkov, nelojalne konkurence, geopolitične nestabilnosti, zapletenih predpisov in demografskih sprememb;

VZNEMIRJENI

zaradi nadaljnega zmanjševanja števila kmetij po Evropi in slabšanja njihove finančne odpornosti, saj kmetje vse težje zagotavljajo zadosten dohodek in likvidnost za naložbe, pridobivanje dovoljenj, prilagajanje gospodarstev in nadaljevanje proizvodnje;

UPOŠTEVAMO

da so cene hrane bistveni del razprave o življenjskih stroških: najnovejši Eurobarometer kaže, da so inflacija, rast cen in življenjski stroški glavna prednostna naloga za 47 % Evropejcev, šest odstotnih točk več kot jeseni 2025;

IMAMO V MISLIH

najnovejšo raziskavo Eurobarometra, po kateri 95 % Evropejcev meni, da sta kmetijstvo in podeželje pomembna za prihodnost Evrope. SKP podpira 70 % Evropejcev, ki verjamejo, da koristi vsem; posebej cenijo zagotavljanje stabilne oskrbe s hrano v EU (93 %) ter razumnih cen hrane in trajnostnega upravljanja naravnih virov (92 %);

PREPRIČANI

da sta kmetijstvo in proizvodnja hrane strateški dobrini Evrope, ki poleg prehranske varnosti prispevata h konkurenčnosti, teritorialni koheziji in avtonomiji EU;

PRIZNAVAMO

da je proizvodnja hrane, krme, goriv in vlaken neločljivo povezana z evropsko varnostjo, pripravljenostjo in obrambo; kmetje in zadrage so ključni za varovanje ozemelj, virov in odpornosti Evrope na krize ter za cenovno dostopno in zanesljivo preskrbo 450 milijonov evropskih potrošnikov in svetovnih trgov;

PRITRJUJEMO

da bodo kmetje in njihove zadrage del rešitve skupnih izzivov podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in varstva okolja;

OBŽALUJEMO

da predlogi prihodnjega večletnega finančnega okvira in skupne kmetijske politike ogrožajo sredstva, skupno naravo in predvidljivost evropske kmetijske politike ter nasprotujejo duhu ustanovnih pogodb EU;

OBŽALUJEMO

neustrezen pristop Evropske komisije k predlogu reforme SKP po letu 2027, brez ustreznega posvetovanja, predstavitve različnih možnosti politike in ocene učinkov;

SPOMINJAMO

na odločno mobilizacijo 10.000 kmetov in predstavnikov kmetijskih zadrug iz 27 držav članic EU, ki so 18. decembra 2025 z enotnim glasom in sporočilom o teh vprašanjih stopili na ulice Bruslja;

ODLOČENI

da evropsko kmetijstvo ostane osrednji steber evropske prihodnosti, SKP pa ključno orodje za uresničevanje svojih temeljnih ciljev ob ohranjanju celovitosti enotnega trga.

Zato pozivamo voditelje držav in vlad Evropske unije, naj sprejmejo pravilne strateške odločitve za našo skupno prihodnost in okrepijo, ne oslabijo, evropske kmetijske temelje.

1. Naj kmetijstvo postane steber evropske varnosti in obrambe

Evropa je na prelomnici. Geopolitično okolje se hitro spreminja in hrana po svetu vse bolj velja za temeljno strateško dobrino. Vse velike svetovne sile krepijo kmetijstvo, da bi zagotovile skupno prehransko varnost, samostojnost, večjo trajnostnost in nazadnje nacionalno varnost.

Evropa si ne more privoščiti, da bi bila edina sila, ki nazaduje.

Kmetje in kmetijske zadrage so več kot proizvajalci hrane, krme, goriv in vlaken. So skrbniki evropskega podeželja in naravnih virov ter ključni za vitalnost podeželskih območij. Vsaka kriza v zadnjih letih je pokazala njihovo nepogrešljivo vlogo: od zagotavljanja hrane med pandemijo covid-19 do prispevka k obnovljivim virom energije po ruski invaziji na Ukrajino ter preprečevanja in gašenja požarov v naravi.

Kmetje in kmetijske zadrage so prva obrambna črta Evrope.

2. Zagotovimo primeren proračun za SKP, pripravljeno na prihodnost

Ob vse večjih izzivih kmetijskega sektorja morajo voditelji držav in vlad EU, če res priznavajo njegov strateški pomen, ohraniti proračun SKP vsaj na sedanji ravni in ga ustrezno prilagoditi inflaciji.

Desetodstotni cilj za podeželje in sredstva, povezana z vmesnim pregledom, ne smejo nadomestiti zaščite skupne finančne zmogljivosti SKP. Sredstva, ki jih je predsednica Evropske komisije obljubila v dveh pismih, morajo biti namenjena SKP, posebej rezervirana in zaščiteni. Ostati morajo na voljo kmetijski politiki in ne smejo postati predmet konkurenčnih zahtev drugih politik, držav ali sektorjev.

Namenska zaščita sredstev je nujna, vendar ne zadostuje: ne more nadomestiti ambiciozne in ustrezno financirane SKP. Evropa potrebuje zaščiten SKP, pripravljeno na prihodnost, z dovolj sredstvi za izpolnjevanje ciljev iz Pogodb.

3. Ohranimo resnično skupno SKP

Skupna narava SKP ni administrativna podrobnost, temveč temeljni pogoj za delovanje enotnega trga, enake konkurenčne pogoje za evropske kmete in zadruge ter celovitost resnično evropske kmetijske politike.

SKP mora ostati resnično skupna. Evropa si ne more privoščiti, da bi izgubila najpomembnejšo črko v njenem imenu: »S« kot skupna.

Predlagani model upravljanja bo povzročil tekmovanje med državami članicami za kmetijska sredstva, pri izvajanju pa tudi med ministrstvi, regijami in deležniki znotraj držav.

Na kocki ni nič manj kot postopna opustitev ene od zgodovinskih politik EU ter močno politično sporočilo ponovne nacionalizacije in razdvajanja.

4. Kmetijstvo naj bo temelj evropske konkurenčnosti, trgi pa naj delujejo

Evropsko kmetijstvo je pomembna gospodarska dobrina. Agroživilska vrednostna veriga ustvari več kot bilijon evrov bruto dodane vrednosti, Evropa je največja svetovna izvoznica agroživilskih proizvodov, sektor pa podpira milijone delovnih mest.

Kmetijstvo je zato treba prepoznati kot strateški sektor evropske konkurenčnosti, odpornosti in varnosti, ne pa kot obrobno temo.

Kmetje, lastniki gozdov, ribiči, zadruge in njihove organizacije potrebujejo dostop do orodij za vlaganja v inovacije, digitalizacijo in umetno inteligenco, odpornost na pomanjkanje vode, infrastrukturo, razogljičenje, biogospodarstvo in druge rešitve za prehod ter dolgoročno odpornost sektorja.

Evropski sklad za konkurenčnost lahko in mora podpirati te naložbe, vendar morajo takšni instrumenti dopolnjevati, ne nadomeščati ustrezno financirane SKP.

Evropa potrebuje močne in delujoče kmetijske trge, ki se znajo odzvati na pretese. Močna SKP zato zahteva močno skupno ureditev trgov, pri kateri imajo organizacije proizvajalcev in zadruge osrednjo vlogo pri krepitvi položaja kmetov v prehranski verigi in odpornosti. Prihodnja ureditev mora ohraniti preverjene instrumente in zagotoviti ustrezna sredstva za operativne programe in krizne ukrepe.

Poenostavitev ne sme voditi v enoten pristop za vse, ki bi oslabil posebej prilagojene sektorske instrumente.

5. Spoštujemo raznolikost evropskega kmetijstva in poenostavimo SKP

Raznolikost evropskega kmetijstva – glede talnih in podnebnih razmer, strukture kmetij, proizvodnih sistemov, regij in gospodarskih okoliščin – se mora v celoti odražati pri zasnovi in izvajanju SKP. Podpora mora ostati dostopna vsem aktivnim kmetom.

Enotne zahteve niso primerne za tako raznolik sektor. Zato zavračamo obvezno omejevanje najvišjih plačil in postopno zniževanje podpor.

Hkrati je treba SKP občutno poenostaviti: zmanjšati je treba pogoje in upravne zahteve. Načelo »ne škoduj bistveno« (DNSH) bi prineslo le dodatno breme, zapletenost in pravno negotovost, čeprav za kmetijstvo že veljajo okoljske in podnebne obveznosti, sektor pa pomembno prispeva k biotski raznovrstnosti.

Toge zahteve je treba nadomestiti s praktičnimi, sorazmernimi in po potrebi prostovoljnimi ukrepi, ki so ustrezno spodbujeni.

6. Kmetom in zadrugam zagotovimo gotovost za naložbe, proizvodnjo in obnovo

Kmetijstvo je dolgoročna dejavnost. Današnje naložbe v kmetije in zadružno infrastrukturo, denimo predelavo, skladiščenje ali distribucijo, bodo določale evropsko sposobnost pridelave hrane in konkurenčnost v prihodnjih desetletjih. Evropa zato potrebuje kontinuiteto in predvidljivost kmetijske politike ter financiranja, vključno s prehodnimi ureditvami.

Kmetje in zadruge se lahko prilagodijo spremembam. Ne morejo pa se prilagoditi regulativni negotovosti.

Večletnih naložb ne morejo načrtovati, če se lahko podpore, od katerih so odvisni, spreminjajo z vsakoletnimi proračunskimi odločitvami ali konkurenčnimi nacionalnimi prednostnimi nalogami.

Naložbe na kmetijah in v zadrugah morajo ostati jasno priznane kot upravičene do podpor SKP. Zaradi povezovanja kmetov, spodbujanja naložb ter krepitev odpornosti in konkurenčnosti kmetijskih vrednostnih verig morajo biti zaščitene pred mehanizmi prožnosti novega večletnega finančnega okvira.

Evropsko kmetijstvo čaka največji demografski prehod v sodobni zgodovini. Če želimo mlade spodbuditi k vstopu v kmetijstvo in novim pristopom, jim moramo bolj kot kadar koli prej ponuditi jasno usmeritev in politično vizijo prihodnosti.

Evropska odločitev, ki bo oblikovala prihodnost Evrope

Odločitve o prihodnjem večletnem finančnem okviru in SKP bodo določile, ali bo Evropa lahko prehranjevala svoje prebivalce, ohranjala podeželje ter ostala varna, konkurenčna in odporna v vse bolj negotovem svetu. Zato ne gre zgolj za razpravo o zasnovi naslednjega proračuna EU.

Gre za odločitev, kakšno Evropo želimo graditi:

EVROPA, KI SI PRIZADEVA ZA STRATEŠKO AVTONOMIJO

mora ohraniti sposobnost, da sebe in svojih 450 milijonov potrošnikov oskrbuje s hrano po dostopnih cenah.

EVROPA, KI SI PRIZADEVA ZA VARNOST IN OBRAMBO

mora ohraniti kmetijske zmogljivosti, na katerih temeljita skupna prehranska varnost in odpornost njenih območij.

EVROPA, KI SI PRIZADEVA ZA ODPORNOST

mora ohranjati živahne podeželske skupnosti in močne kmetijske vrednostne verige.

EVROPA, KI SI PRIZADEVA ZA KONKURENČNOST

mora vlagati v enega svojih največjih strateških sektorjev.

Evropski kmetje in kmetijske zadrage so globoko zakoreninjeni v evropskem projektu. Verjamemo v vrednost skupnega delovanja, moč enotnega trga in sposobnost skupnih evropskih politik, da služijo državljanom.

To je poziv milijonov kmetov in tisočev kmetijskih zadrug z evropskega podeželja voditeljem držav in vlad Evropske unije.

Vaše odločitve so pomembne - za našo prihodnost in prihodnost Evrope.

SKP KREPI NAŠO OBRAMBO, BRANIMO JO SKUPAJ!

Copa in Cogeca, ustanovljeni leta 1958 oziroma 1959, skupaj predstavljata enoten glas kmetov in kmetijskih zadrug v EU.

Člani organizacije Copa predstavljajo vodilne nacionalne kmetijske zveze in govorijo v imenu milijonov kmetov po Evropi. Člani Cogeca zastopajo interese tisočev evropskih kmetijskih zadrug.

Naši demokratični organizaciji, ki ju vodijo izvoljeni predstavniki, poosebljata živahno raznolikost evropskega kmetijstva v vseh 27 državah članicah EU.

Smo skupni glas kmetov in kmetijskih zadrug vseh velikosti in usmeritev, ki se vsak dan posvečajo rastlinski pridelavi, živinoreji ali mešanemu kmetovanju, tako konvencionalnemu kot ekološkemu. Skupaj skrbimo, da je kmetijstvo EU trajnostno, inovativno in konkurenčno, zagotavlja prehransko varnost pol milijarde ljudi po vsej Evropi ter prispeva k zmanjšanju prehranske negotovosti v svetu.

